

bloc teòric. Si calgués destacar-ne alguna imperfecció, diríem que el lector es queda amb ganes de saber-ne més coses —bon senyal, d'altra banda. I és que l'aparell teòric i metodològic (sis capítols) és molt més extens que l'anàlisi i les conclusions (dos capítols), cosa que ens fa plantejar si en la publicació en forma de llibre no hauria estat més útil resumir el bloc teòric, prescindint d'aspectes que es troben reiteradament en les tesis doctorals d'aquest àmbit, i estendre més l'anàlisi i les conclusions. De tota manera, és fàcil rebatre aquesta apreciació en constatar que aquest bloc inicial permet enquadrar l'anàlisi en un marc pluridisciplinar perfectament relacionat.

Al final del volum hi ha tres annexos que no podem passar per alt: el primer presenta una mostra de referències culturals i

intertextuals contingudes en alguns acudits del corpus, el segon ofereix una llista de personatges secundaris de la sèrie que apareixen en els episodis analitzats i el tercer, un seguit de webs d'interès on el lector pot completar la informació sobre la sèrie, sobre el seu creador, sobre sèries similars i sobre el doblatge en general.

En conclusió, es tracta d'un volum molt recomanable sobre la traducció de l'humor en textos audiovisuals que parteix d'una recerca detallada. Cal celebrar que treballs com aquests no es quedin en forma de tesi doctoral no publicada sinó que arribin a la comunitat científica en forma de llibre.

Anna Matamala

Universitat Autònoma de Barcelona
Facultat de Traducció i d'Interpretació

MATAMALA RIPOLL, Anna

Interjeccions i lexicografia. Anàlisi de les interjeccions d'un corpus audiovisual i proposta de representació lexicogràfica

Barcelona: Institut d'Estudis Catalans, 2008. 472 p.

El llibre *Interjeccions i lexicografia. Anàlisi de les interjeccions d'un corpus audiovisual i proposta de representació lexicogràfica* és fruit d'una tesi doctoral guardonada amb el Premi Joan Coromines de Lexicografia i Onomàstica 2005. Es tracta d'un estudi exhaustiu i minuciós d'una categoria gramatical, la interjecció, que ha estat tradicionalment menystinguda des del punt de vista lingüístic i també de la traducció. Una de les causes que expliquen aquesta situació és l'estreta relació que tenen aquestes peces amb l'oralitat. És per això que aquest estudi es basa en un corpus audiovisual de comèdies de situació originals i doblades, l'elaboració del qual constitueix en si mateix una de les innovacions i aportacions més destacades de l'obra. Matamala presenta una visió completa i integradora de les interjeccions des de tres vessants complementaris: el teòric, el descriptiu i l'aplicat. Aquests són precisament els tres grans blocs que componen

aquest treball: una primera part eminentment teòrica, seguida d'un segon bloc descriptiu, subdividit en diversos capítols on es descriuen les interjeccions des de diferents punts de vista, i, finalment, un tercer bloc aplicat, on s'aborden les qüestions lexicogràfiques, incloent-hi la proposta de disseny d'una nova aplicació lexicogràfica que reculli aquestes unitats lingüístiques.

La part teòrica, que comprèn els tres primers capítols, parteix d'un repàs exhaustiu del tractament de les interjeccions en obres de diferent caire i enfocament, que d'una manera o altra recullen i descriuen aquestes peces: des de gramàtiques, estudis de fraseologia i monografies o articles científics centrats en les interjeccions; a estudis pragmàticodiscursius, propostes basades en l'anàlisi de la conversa o, fins i tot, treballs sobre paralingüística. La revisió de l'estat de la qüestió acaba amb la proposta integradora de Cuenca basada en la lingüística cogniti-

va i que constitueix un dels dos pilars del marc teòric que l'autora desenvolupa a basament en el tercer capítol, tot remarcant la idoneïtat de la teoria del prototip i de la gramaticalització en l'estudi d'unes peces que han suscitat nombrosos interrogants des del punt de vista teòric pel que fa a la seva categorització. El segon pilar és l'enfocament pragmaticodiscursiu i els estudis de l'anàlisi de la conversa i la paralingüística, que permeten donar compte de l'ús real de les interjeccions en la conversa, la qual cosa es pot comprovar en el bloc descriptiu i que s'exemplifica gràcies al corpus audiovisual creat.

En el segon bloc, partint d'aquest corpus i de les bases teòriques exposades, Matamala descriu les interjeccions de manera detallada. En cadascun dels capítols d'aquest bloc s'estudien diferents aspectes rellevants d'aquestes unitats, més enllà de les qüestions semanticopragmàtiques, imprescindibles per a l'elaboració d'una aplicació lexicogràfica. Així, en el cinquè capítol es tracten aspectes fonològics, entonatius i morfològics. Entre d'altres coses, s'aclareix la relació de les interjeccions amb la parallengua, bo i establint un continu en un extrem del qual trobem elements que efectivament queden fora de la llengua i en l'altre unitats plenament lingüístiques que constitueixen els elements més prototípics de la seva categoria, i entre aquests dos pols hi ha unitats integrades a la llengua, però més perifèriques. D'altra banda, s'aprecien diversos graus de gramaticalització en relació amb les interjeccions impròpies, que també presenten diferents nivells de prototipicitat.

En el capítol següent s'aborden els aspectes sintàctics de les interjeccions. D'acord amb les dades extretes del corpus, s'aprecia que hi ha interjeccions que funcionen de manera aïllada i d'altres que es combinen amb d'altres elements, així com en quina posició solen aparèixer. L'autora relaciona aquests dos factors —la combinació i posició de les interjeccions— amb les funcions del llenguatge de Jakobson, de manera que es poden observar tendències i

associar els diferents tipus d'interjeccions i de combinacions amb la posició que ocupen en l'oració i el valor comunicatiu que tenen. Atès que el corpus creat consta d'un subcorpus català i un altre de doblat de l'anglès (que inclou original i traducció) també es poden establir paral·lelismes entre el comportament sintàctic de les interjeccions en aquestes dues llengües.

Els aspectes semanticopragmàtics es tracten en el sisè i setè capítols. Aquí s'estudien les funcions comunicatives que duen a terme les interjeccions i els valors que transmeten. L'autora constata que les interjeccions poden activar més d'un valor i que elements com ara la gestualitat o l'entonació poden jugar un paper determinant a l'hora d'afegir valors o modificar-los i a més analitza quin tipus d'interjecció és més flexible als canvis. En connexió amb això, estudia la polisèmia d'aquestes peces i conclou que la majoria de les interjeccions del corpus treballat són polisèmiques.

Sota el paraigua d'elements relacionats amb l'anàlisi del discurs, el de la conversa o la pragmàtica en general, el vuitè capítol se centra en els aspectes pragmaticodiscursius de les interjeccions, peces clau en la construcció del discurs i de la conversa. En aquest cas, Matamala explica aquestes peces en el context de la teoria de la rellevància i en conceptes griceans, així com també com a realitzacions lingüístiques de la cortesia, seguint els postulats de Brown i Levinson. A més, presenta el vincle existent entre gestualitat i interjeccions, tot i que destaca la manca d'interferències que a priori es podria pensar que hi ha entre una parella de llengües com ara el català i l'anglès. Malgrat això, la relació entre interjeccions i llenguatge no verbal és sens dubte un element que cal tenir en compte, sobretot tractant-se d'un corpus audiovisual, i que en un corpus ampliat o amb parelles de llengües de cultures més llunyanes podria ser més rellevant.

Finalment, en el novè capítol s'aborden aspectes traductològics, emmarcats en la modalitat del doblatge, de la qual es destaquen les limitacions i els agents implicats,

alguns dels quals, tal com exposa l'autora, incideixen directament sobre l'ús i selecció d'interjeccions, més enllà del paper exercit pel traductor. A banda del valor pragmàtic d'aquestes peces, s'apunta que en el procés de traducció cal tenir present altres factors, com ara el registre i la freqüència. Finalment, l'anàlisi de la traducció també posa sobre la taula la vacil·lació ortogràfica de formes poc fixades i no recollides pels diccionaris, que dificulten el paper del traductor.

Amb voluntat d'elaborar una eina pràctica que superi les mancances detectades en els diccionaris existents, el darrer bloc presenta una proposta d'aplicació lexicogràfica innovadora. Abans, però, l'autora fa una anàlisi lexicogràfica de diferents obres en català i anglès i del tractament lexicogràfic de les interjeccions. Posa de relleu diferents tipus de problemes, com ara la manca d'inclusió d'entrades o de valors en les definicions de certes entrades, la falta de contextualitzadors, d'exemples, etc. Un cop analitzats els punts forts i debils d'aquestes obres, presenta el prototip d'una aplicació lexicogràfica amb suport digital. Aquest suport i el disseny d'aquesta eina permeten múltiples vies d'accés a la informació, la qual cosa resulta de gran utilitat per als usuaris per a qui està pensada, entre els quals destaquen els traductors. D'altra banda, inte-

gra elements textuais, sonors i gràfics en les definicions i exemples de cada entrada, tot ampliant el corpus a textos audiovisuals, que tradicionalment han quedat fora dels diccionaris, però que són d'allò més rellevants en l'estudi i ús real de les interjeccions.

En conclusió, ens trobem davant d'una publicació que sens dubte resultarà d'interès i serà de gran utilitat per a acadèmics i professionals de la llengua, en general, i de la traducció, en particular. Més enllà d'aprofundir en qüestions teòriques, exposades amb molta claredat, *Interjeccions i lexicografia. Anàlisi de les interjeccions d'un corpus audiovisual i proposta de representació lexicogràfica* neix amb una voluntat d'anar un pas enllà i integrar la teoria amb la pràctica, la qual cosa Matamala aconsegueix amb èxit amb la proposta que fa d'una eina lexicogràfica innovadora, digital, hipermodal i que supera les mancances tradicionals dels diccionaris en paper. La metodologia emprada, fent ús d'un corpus audiovisual, reforça els resultats obtinguts i obre noves vies d'estudi tant pel que fa a aspectes pròpiament lingüístics, com de la traducció i també de la lexicografia.

Helena Casas-Tost

Departament de Traducció i d'Interpretació
Universitat Autònoma de Barcelona

SOUZA, Ana Helena

A Tradução como um Outro Original («Como é» de Samuel Beckett)

Rio de Janeiro: 7Letras, 2007. 173 p.

A lo largo de los últimos años hemos procurado difundir con puntualidad las novedades bibliográficas de la traductología brasileña, siempre sorprendentemente rica y variada, aunque de modo injusto bastante desconocida entre nosotros. En esta ocasión, prosiguiendo el mismo empeño, prestaremos atención a una aportación reciente sobre el fenómeno de las traducciones de autor. Se trata de la monografía titulada *A Tradução como um Outro Original («Como é» de*

Samuel Beckett), de Ana Helena Souza, doctora en Teoría Literaria y Literatura Comparada.

Se debe señalar que no es éste, ciertamente, el único estudio dedicado en tierras brasileñas a la autotraducción, lo que es una prueba más del incansable dinamismo que la investigación traductológica ha alcanzado en este país. Mencionemos, por ejemplo, las contribuciones *A invenção do original via tradução, pseudotradução e auto-tra-*